

Nr 366.

Av herrar **Gabrielsson** och **Tamm**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 220 med förslag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen inrymmas även stadganden rörande den allmänna fastighetstaxering, som skall äga rum 1933. Av förslaget framgår, att berörda fastighetstaxering är avsedd att verkställas efter i huvudsak samma principer, som tillämpades vid 1928 års taxering. De av Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna äro av redaktionell art eller avse — med ett undantag — endast mindre betydelsefulla detaljer.

Emellertid har, sedan 1928 års taxering verkställdes, en mycket betydande nedgång i särskilt jordbruksfastigheternas värden ägt rum. Denna nedgång drabbar i samma mån fastigheternas jordbruks- som deras skogsvärdet. Det torde väl få anses som ostridigt, att den förestående taxeringen bör giva ett uttryck för det nya prisläge, som nu föreligger på fastighetsmarknaden. Beträffande jordbruksvärdena kommer detta även att automatiskt inträffa, i det att sagda värden skola upptagas till sitt allmänna marknadsvärde vid tidpunkten för taxeringen. Man torde alltså kunna säga, att ifråga om fastigheternas jordbruk kommer en rättvisande taxering att äga rum, om blott de föreslagna bestämmelserna tillämpas på riktigt sätt.

Beträffande skogsvärdet råder däremot ett helt annat förhållande. Detta (ävensom det i jordbruksvärdet ingående skogsmarksvärdet) skall enligt lagens 9 § upptagas till det värde, det kan anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk. Skogen skall alltså taxeras till sitt kapitaliserade avkastningsvärde. Detta bestämmes såsom produkt av två faktorer, nämligen dels markens virkesproducerande förmåga, boniteten, samt dels virkesavkastningens medelvärde å rot. Av dessa faktorer är boniteten, enligt vad skogsvetenskapen numera klarlagt, tämligen konstant samt behöver, under förutsättning att den en gång beräknats riktigt för varje fastighet, sedermera ej ändras vid nya taxeringar. Rotvärdet är däremot den variabla faktorn, vilken svänger vid förändringar i marknadsläge och konjunkturen och vilken alltså skall justera taxeringsvärdena efter nämnda förändringar.

Taxeringsvärdets å skogen rätta avvägande blir alltså i första hand beroende av att rotvärdet fastställs på ett riktigt sätt. Vid tidigare taxeringar har den praxis tillämpats, att rotvärdet fastställts som medeltal för

en tämligen lång serie år. (Vid 1922 års taxering 8 år; vid 1928 års taxering 5 år). Genom denna anordning hava statsmakterna avsett att eliminera verkan av tillfälliga eller kortvariga konjunkturrubbingar vid avkastningsvärdets beräkande. Principen har åtminstone vid 1928 års taxering lett till ett tillfredsställande resultat, vilket torde få anses ha berott på att prisutvecklingen för skogsbrukets produkter under perioden 1922—1926 var jämn och utan större förskjutningar.

Vid den nu förestående taxeringen har Kungl. Maj:t föreslagit, att medeltalsberäkning för en längre period skall bibehållas vid rotvärdets fastställande samt har upptagit åren 1927—1931 som lämpliga beräkningsår. Samtidigt hava framlagts vissa av domänstyrelsen verkställda undersökningar rörande rotvärdets växlingar vid domänverkets virkesförsäljningar åren 1922—1930. Denna prisserie har följande utseende:

År 1922	kronor 5.5	År 1927	kronor 6.7
» 1923	» 5.8	» 1928	» 5.8
» 1924	» 4.4	» 1929	» 5.7
» 1925	» 4.5	» 1930	» 4.8
» 1926	» 5.2		

Serien visar, att prisutvecklingen under åren 1922—1930 varit tämligen ensartad utan större rubbingar. Åren 1927—1928 och 1929 visa så höga rotvärden, att medeltalet för åren 1927—1931, enligt vad domänstyrelsen även påpekar, måste komma att ligga över medeltalet för åren 1922—1926, vilket utgjorde 5.1 kronor. Detta innebär sålunda, att enligt propositionens förslag skogsvärdet vid 1933 års taxering skall grundas på ett högre rotvärde än vid 1928 års taxering.

Detta kan icke vara riktigt. Såsom vi nedan skola visa, har ett verkligt jordskred beträffande priserna å skogsbrukets produkter ägt rum efter taxeringen 1928, och detta starka prisfall har inträffat så sent, nämligen under senare delen av 1931 samt under 1932, att det knappast i nämnvärd mån förmår påverka det rotvärdemedeltal, som enligt propositionen skall uträknas för åren 1927—1931. Sagda medeltal kommer alltså så gott som helt att representera den gångna högkonjunktrens prisläge. Tiden för det stora prisfallet samt omfattningen av detta skola vi här nedan klarlägga genom meddelandet av serier över prisutvecklingen under ett antal år (för 1931 jämväl månadsvis) beträffande de standardartiklar, vilkas tillverkning grundar sig på skogsbrukets avkastning. Vi välja varorna sågat virke, props, sulfitecellulosa, sulfatcellulosa och mekanisk trämassa. Prisutvecklingen blir enligt vår mening mer tydlig samt jämförbar beträffande skilda varuslag, om man ej meddelar de absoluta priserna i kronor utan omräknar dessa till en procentisk indexserie. Här nedan hava priserna å resp. varuslag år 1923 betecknats med siffran 100. I förhållande till detta grundtal hava därefter priserna

under skilda år och månader uträknats i procent. Samtliga priser äro uträknade på basis av tullstatistiken över landets totala export av resp. varuslag och utgöra sålunda verkliga riksmått.

	Sågat och hyvlat virke	Props		Sågat och hyvlat virke	Props
1923	100	100	1931 mars.....	83	78
1924	92	92	» april.....	80	71
1925	88	80	» maj	73	68
1926	84	85	» juni	69	71
1927	88	76	» juli	69	64
1928	87	80	» aug.	68	65
1929	83	75	» sept.	65	67
1930	80	86	» okt.	58	63
1931 jan.	80	82	» nov.	57	63
» febr.	83	82	» dec.	57	68

	Sulfat- cellu- losa	Sulfat- cellu- losa	Meka- nisk massa		Sulfat- cellu- losa	Sulfat- cellu- losa	Meka- nisk massa
1923	100	100	100	1930 juli	72	55	54
1924	84	88	77	» aug.	72	55	58
1925	90	99	75	» sept.	69	52	61
1926	97	102	79	» okt.	66	50	56
1927	82	89	61	» nov.	66	49	62
1928	81	86	61	» dec.	66	48	57
1929	84	82	61	1931 jan.	67	49	55
1930 jan.	86	76	65	» febr.	66	47	—
» febr.	86	75	63	» mars ...	68	47	57
» mars.....	83	71	63	» april....	65	47	52
» april....	80	70	61	» maj	66	46	47
» maj	78	59	59	» juni	64	47	44
» juni	76	57	61	» juli	63	47	43

Vi tillåta oss framhålla, att efter september 1931 priserna ifråga om sågat virke och props avse papperskronor. Kronans starka depreciering under sista kvartalet 1931 förmådde sålunda icke ens framkalla någon nominell prisstegring, utan den tillbakagående rörelsen fortsatte. Ifråga om cellulosa och trämassa har guldstandardens upphävande under sista kvartalet 1931 medfört, att genomsnittspriset för såld massa, räknat i papperskronor, blev ungefär oförändrat.

Det synes oss vara fullkomligt orimligt, att det våldsamma prisfall, vilket ovan belysts, icke skulle få påverka skogarnas taxeringsvärden under perioden 1933—1937 utan att dessa värden och därmed även skogsbrukets beskattning skulle grundas på skogsbrukets avkastning under den

kraftiga högkonjunktur, som var för handen under större delen av perioden 1927—1931.

Nu torde här möjligen komma att erinras, att den nuvarande lågkonjunkturen kan vara snart övergående samt att man ej för en tillfällig prisnedgång skall övergiva principen om den s. k. »obrutna serien» vid rotvärdets beräkning. Vi kunna ej godkänna en sådan erinran. Den nationalekonomiska vetenskapen synes vilja göra gällande, att en återgång till 1928 års prisnivå ej kommer att äga rum inom en nära liggande framtid samt att en stabilisering vid eller obetydligt över nu rådande prisläge är mer sannolik. Den förbättring, som kan komma att inträda, lär i varje fall bliva mycket långsam och torde näppeligen hinna göra sig gällande under nästa taxeringsperiod.

Vid sådant förhållande är en sänkning av taxeringsvärdena med hänsyn till nu rådande prisnivå fullt berättigad.

Då Kungl. Maj:t synes hava ansett, att det dock icke går för sig att helt bibehålla skogsvärdena vid eller låta dem falla över nuvarande nivå, har i propositionen tillgripits en annan utväg för att ernå en sänkning av berörda värden. Det har sålunda föreslagits, att det s. k. avdraget för skogsbrukets allmänna omkostnader skulle höjas från nuvarande 25 procent till 33 procent. Denna åtgärd skulle verka sänkande på taxeringsvärdena — vid fall av oförändrade rotvärden — med cirka 10 à 11 procent. Ehuru givetvis en dylik sänkning är bättre än ingen, kunna vi ej undgå att finna en dylik åtgärd ologisk och tämligen godtycklig. När skattesystemet i sig själv äger en regulator, som, rätt tillämpad, ansluter taxeringsvärdena till skogens verkliga avkastningsvärde, synes det oss vara mest logiskt, att denna regulator, vilken just är rotvärdet, även användes. Man slipper då ifrån rent godtyckliga jämkningar av kalkylens övriga faktorer.

Vi få därför föreslå, att rotvärdet vid den förestående taxeringen beräknas på ett sådant sätt, att det kommer att giva ett skäligt uttryck för skogsbrukets avkastningsförmåga, även under icke optimala förhållanden. Detta synes bliva fallet, om man grundar rotvärdet på de virkespriser, vilka sattes åren 1929, 1930 och 1931 och vilka alltså i stort sett tillämpades under avverkningsvintrarna 1930, 1931 och 1932. Med en dylik beräkningsgrund skulle rotvärdet komma att grundas på ett gott år, ett medelmåttigt år samt ett svagt år. Därmed torde skälig hänsyn hava tagits till den skiftande utveckling, som perioden 1933—1937 möjligen kan komma att uppvisa. I varje fall kan det sålunda beräknade rotvärdet icke stämplas såsom ett ensidigt lågkonjunkturvärde.

Enligt det ovan sagda få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta, att »Förordning med instruktion för värdering av skogsmark och växande

skog vid taxering av fastighet» skall under punkt A, 5 (rotvärde) hava följande lydelse:

»För värdering i penningar av den sålunda uppskattade normala virkesavkastningen beräknas virkets nettovärde per kubikmeter å rot (rotvärde) enligt de pris, som under åren 1929—1931 på grund av prisättning nämnda år i genomsnitt varit å orten gällande för de sortiment, varav dylik normal virkesavkastning anses sammansatt (normal sortimentssammansättning). I de — — — normal sortimentssammansättning.»

Stockholm den 10 april 1932.

Nils Gabrielsson.

Gustaf Tamm.
